

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل
مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل

پتانسیل تولید واقعی سیب زمینی در مناطق مختلف استان اردبیل و راهکارهای افزایش آن

دکتر داود حسن پناه
دکتر حسن حسن آبادی
مهندس یوسف جهانی

نشریه ترویجی، شماره ۳۶، سال ۱۳۹۴

بسم الله الرحمن الرحيم

نشریه ترویجی

پتانسیل تولید واقعی سیب زمینی در مناطق مختلف استان

اردبیل و راهکارهای افزایش آن

نگارش

دکتر داود حسن پناه

بخش تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان

اردبیل (مغان)، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، اردبیل، ایران

دکتر حسن حسن آبادی

بخش تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر،

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، کرج، ایران

مهندس یوسف جهانی

بخش تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان

اردبیل (مغان)، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، اردبیل، ایران

سال انتشار

۱۳۹۴

نشریه ترویجی، شماره ۳۶، سال ۱۳۹۴

این نشریه در تاریخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۲ با شماره ۴۶۷۵۷ در مرکز اطلاعات و

مدارک علمی کشاورزی به ثبت رسیده است.

عنوان پروژه منتج به این نشریه ترویجی	
۰۴-۰۳-۰۳-۸۹۰۵۷	بررسی پتانسیل تولید واقعی ارقام مهم سیب زمینی در مناطق اصلی تولید

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل
مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل

عنوان نشریه: پتانسیل تولید واقعی سیب‌زمینی در مناطق مختلف استان اردبیل و راهکارهای

افزایش آن

نگارش: دکتر داود حسن‌پناه، دکتر حسن حسن‌آبادی، مهندس یوسف جهانی

ویرایش علمی: دکتر احمد موسی‌پور گرجی

ویرایش فنی: مهندس علیرضا خواجهی

ویرایش ترویجی: مهندس مقصود ضیاچهره، مهندس فرهاد زندی

ناشر: سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل - مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

شمارگان: ۵۰۰ جلد

نوبت و سال انتشار: اول / ۱۳۹۴

شماره نشریه ترویجی: ۳۶

قیمت: رایگان (مخصوص محققان، کارشناسان، تولیدکنندگان و بهره‌برداران بخش کشاورزی)

نشانی: اردبیل - مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل،

تلفن: ۳۲۷۵۱۵۷۹ (۰۴۵)

اردبیل - شهرک اداری، کارشناسان، سازمان جهاد کشاورزی استان اردبیل

مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی، تلفن: ۳۳۷۴۳۵۰۰ (۰۴۵)

مخاطبان نشریه:

اعضا هیات علمی، محققان، کارشناسان، مروجان، کشاورزان پیشرو و تولیدکنندگان سیب‌زمینی

اهداف آموزشی:

شما خوانندگان گرامی در این نشریه با:

- پتانسیل تولید واقعی سیب‌زمینی و راهکارهای افزایش آن در

شهرستان‌های اردبیل، نیر و نمین

آشنا خواهید شد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۶	مقدمه
۶	پتانسیل عملکرد واقعی سیب‌زمینی استان اردبیل
۸	توصیه‌های فنی و ترویجی
۹	شکل ۱- میانگین عملکرد محصول سیب‌زمینی در شهرستان‌های استان اردبیل

مقدمه

مهمترین مشکل و تهدید تولید سیب‌زمینی در مناطق کشت بهاره، خطر سرمازدگی و بارش تگرگ در اوایل مرحله رشد بوده و در مناطق کشت پاییزه و زمستانه نیز محصول سیب‌زمینی با خطر سرمازدگی در مراحل مختلف رشد مواجه است. از آنجا که شدت و زمان وقوع عواملی مانند تگرگ و سرمازدگی و میزان بهبود خسارت وارده به بوته‌ها قابل پیش‌بینی نیست. بنابراین لازم است تا میزان عملکرد واقعی محصول در سال‌های معمولی و در مزارع عادی برآورد شود تا بتوان با محاسبه اختلاف میزان عملکرد در سال معمولی و در سالی که خسارت وارد شده است میزان خسارت وارده را برآورد نمود.

پتانسیل عملکرد واقعی سیب‌زمینی استان اردبیل

از دهه دوم شهریور تا آخر مهر ماه سال ۱۳۸۹، تعداد ۱۸۷ مزرعه در مرحله برداشت سیب‌زمینی با همکاری کارشناسان زراعت، ترویج و ناظرین سیب‌زمینی مدیریت‌های جهاد کشاورزی شهرستان اردبیل، نمین و نیر به صورت تصادفی انتخاب گردید. با توجه به این که رقم آگریا ۹۲ درصد، ساوالان ۲ درصد، کایزر ۳ درصد و سایر ارقام ۳ درصد سطح زیرکشت منطقه اردبیل را شامل می‌شد، از رقم آگریا استفاده شد. زمین انتخاب شده به چهار قسمت تقسیم و در داخل هر قسمت یک خط به

صورت تصادفی انتخاب و ۸ متر از خط مذکور برداشت گردید. پس از جدا کردن غده‌های با قطر کمتر از ۲۵ میلی‌متر و پوسیده، متوسط عملکرد غده قابل فروش محاسبه شد. پس از محاسبه میزان عملکرد غده در هکتار، پتانسیل عملکرد واقعی رقم آگریا در سال ۱۳۸۹ در شهرستان اردبیل ۳۲/۱۶، نمین ۳۰/۲۲ و نیر ۳۵/۷۱ تن در هکتار و متوسط عملکرد در سه منطقه ۳۲/۷۰ تن در هکتار بدست آمد. در طی سال‌های ۱۳۹۰، ۱۳۹۱، ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ پتانسیل میانگین عملکرد سیب‌زمینی در سه منطقه ۳۴/۹۴، ۳۵/۱۷، ۳۵/۷۱ و ۳۵/۲۲ تن در هکتار بود. براساس نتایج بدست آمده در طی پنج سال اخیر، میزان عملکرد غده سیب‌زمینی روند صعودی داشته است.

توصیه‌های فنی و ترویجی

برای افزایش میزان عملکرد سیب‌زمینی پیشنهادات زیر ضروری به نظر می‌رسد:

۱- استفاده از ارقام سیب‌زمینی پرمحصول و متحمل به تنش کم‌آبی متناسب با نیازهای بازار و شرایط آب و هوایی منطقه و برنامه‌ریزی در جهت ترویج و توسعه آنها

۲- بهره‌برداری از توان آزمایشگاه‌های کشت بافت استان برای تولید مینی‌تیوبر

۳- پیش‌جوانه‌دار کردن غده‌های بذری

۴- استفاده از غده بذری سالم

۵- کشت لگوم‌های یک‌ساله متحمل به سرما مانند خللر و ماشک و تناوب این محصولات با زراعت سیب‌زمینی به منظور افزایش مواد آلی و حاصل‌خیزی خاک

۶- برنامه‌ریزی جهت تکثیر و تولید غده‌های بذری سیب‌زمینی بعد از برداشت جو

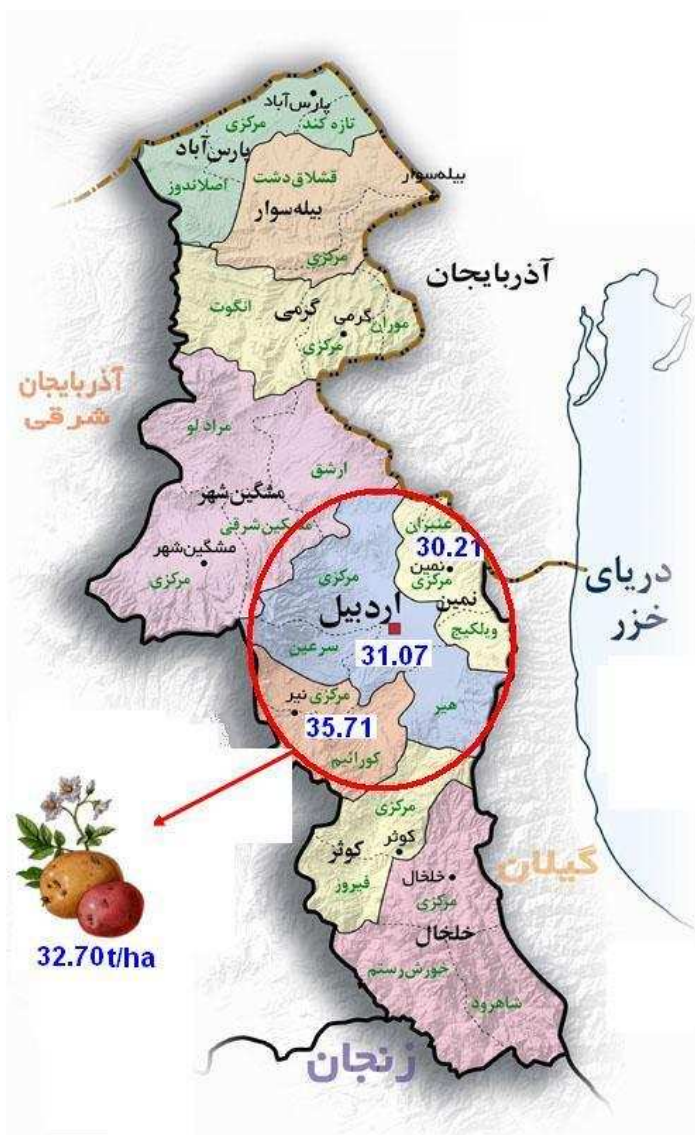
۷- شناسایی علل گسترش بیماری‌های ویروسی در منطقه و عوامل آنها

۸- استفاده از دستگاه شیپر (اتو) برای انجام سریع آبیاری و جلوگیری از فرسایش بادی

۹- استفاده از مواد بیولوژیکی به جای سموم و کودهای شیمیایی

- ۱۰- استفاده از حشرات شکارگر برای مبارزه با عوامل خسارت‌زا
- ۱۱- استفاده مناسب از منابع آبی موجود در منطقه با بکارگیری سیستم-های آبیاری تحت فشار
- ۱۲- توجه جدی به کیفیت آب آبیاری
- ۱۳- استفاده از کودهای دامی، کمپوست و کود سبز برای افزایش مواد آلی خاک
- ۱۴- اهمیت دادن به بیمه مزارع تولید بذر سیب‌زمینی
- ۱۵- برگزاری کارگاه‌های آموزشی ترویجی و انجام بازدیدهای علمی و عملی در سطوح بهره‌برداران و کارشناسان

شکل ۱- میانگین عملکرد محصول سیبزمینی در شهرستان‌های استان اردبیل

Ministry of Agriculture Jihad
Jihad Agricultural Organization of Ardabil Province
Agricultural Extension Coordination Management

Ministry of Agriculture Jihad
Agricultural Research, Education and Extension Organization
Agriculture and Natural Resources Research Centre of Ardabil

Potential of Potato Actual Production in Different Regions of Ardabil Province and its Increase Guidelines

Author
Davoud Hassanpanah, *PhD*
Hassan Hassanabadi, *PhD*
Yousef Jahani, *MSc*

Extension Manual, Number 36, 2015